B I U L E T Y N
INSTYTUTU NAUKOWEGO RZEMIEŚLNICZEGO
IMIENIA PIERWSZEGO MARSZAŁKA POLSKI
JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO
(MUZEUM RZEMIOSŁ I SZTUKI STOSOWANEJ)

Nr. 18 | WARSZAWA | 11 października 1936

DNIA 15 B. M.
rozpoczynają się
W INSTYTUCIE NAUKOWYM RZEMIEŚLNICZYM
IMIENIA PIERWSZEGO MARSZAŁKA POLSKI
JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO
wieczorowe kursy doskonalenia zawodowego:
1) dla rzemieślników różnych zawodów: kurs rysunku odręcznego, kurs kreślenia;
2) dla stolarzy: kurs rysunku technicznego, kurs projektowania mebli;
3) dla fryzjerów: kurs dokształcający zawodowy.

Zapisy przyjmuje biuro Instytutu, Chmielna 52

RZEMIOSŁO MALARSKIE W NIEMCZECH*)

Podstawową pracą malarza ściennego jest barwne kształtowanie przestrzeni i upiększanie powierzchni ścian. Powodzenie w tej pracy zależne jest od szeregu warunków natury praktycznej i estetycznej.

Wybrane barwy powinny harmonizować ze sobą. Przy wyborze barw uwzględniać należy stosunek wielkości płaszczyzn, oświetlenie, strukturę architektoniczną i przeznaczenie danego pomieszczenia.

Tak np. spokojne barwy nadają się do pokojów przeznaczonych do pracy oraz na mieszkanie, żywsze zaś barwy — do pomieszczeń, w których przebywa się krótko, w celach rozrywkowych. Uwzględniać wreszcie należy przy wyborze barw indywidualne upodobania i gust klienteli.

Kazdy więc malarz winien — przede wszystkim — oprócz zdolności odróżniania barw mieć poczucie pięknych zestawień kolorów. W rzemiośle malarskim najgłówniejszą rolę odgrywa dobry gust i zmysł malarski, poczucie formy i barwy, które są wrodzonemi skłonnościami, ale mogą i powinny być rozwijane przez naukę rysunku, a zwłaszcza kolorystyki i przez ogólne wykształcenie estetyczne.

———————

*) Według artykułu H. Wulfa p. t. „Der Dekorationsmaler" z poradnika „Was soll ich werden".

W żadnym razie nie powinien być do rzemiosła malarskiego przyjmowany młody człowiek, nie posiadający poczucia barw i wrodzonego smaku.

Techniczna strona wykonywania tego rzemiosła wymaga wysokiego stopnia inteligencji. Jak w każdym rzemiośle tak i tu potrzebna jest przede wszystkim dokładna znajomość materiałów i ich właściwości. Konieczność posiadania tej wiedzy była zrozumiała sama przez się w czasach minionych, w średniowieczu, kiedy malarz sam zmuszony był wyrabiać farby. Dziś farby i spoiwa wyrabiane są w fabrykach, które rozporządzają i posiłkują się wszelkimi środkami współczesnej chemii. Dlatego też malarz nie może obejść się bez pewnego zasobu wiadomości z dziedziny chemii.

Nie mniejszej inteligencji wymaga obecnie strona kupiecka zawodu; samodzielny rzemieślnik musi znać dobrze przepisy ustawy przemysłowej, prawa podatkowego, socjalnego, kalkulację, księgowość i t. d.

Oprócz powyższych umysłowych uzdolnień, do wykonywania rzemiosła malarskiego potrzebne są również siły fizyczne i zręczność. Praca malarza odbywa się głównie na powietrzu, na rusztowaniu lub drabinie, często w nader złych warunkach atmosferycznych, w nieopalonych pomieszczeniach, co wymaga wyjątkowej odporności organizmu, zdrowia i sił.

Istnieje zwyczaj, że na nauce rzemiosła malarskiego uczeń przebywa 4 lata. Nauka praktyczna uzupełniana jest pod względem teoretycznym i w kierunku wykształcenia estetycznego w obowiązkowej, publicznej szkole dokształcającej zawodowej. Oprócz tego, w wielu miejscowościach (w Niemczech) cechy prowadzą szkoły zawodowe w celu umożliwienia dalszego doskonalenia czysto malarskich zdolności rzemieślników tego zawodu. Egzamin mistrzowski można zdawać po odbyciu trzechletniej praktyki i przesłuchaniu tak zwanych „kursów mistrzowskich".

Naturalnem dążeniem i celem każdego rzemieślnika jest usamodzielnienie się. W rzemiośle malarskim, o ile chodzi o kapitał, nie jest to trudne do osiągnięcia, ponieważ założenie przedsiębiorstwa nie wymaga dużego wkładu pieniężnego. Nadmienić trzeba, że dzielność osobista pozwala w rzemiośle malarskim, częściej niż w innych zawodach, na szybkie rozwinię-

cie małego zakładu do rozmiarów dużego przedsiębiorstwa, zatrudniającego 20—50 czeladników.

Poza tym rzemiosło malarskie daje inne możliwości wzniesienia się. Często malarz, zwłaszcza po ukończeniu szkoły przemysłu artystycznego staje się samodzielnym artystą, bądź projektodawcą, bądź wykonawcą lepszych robót artystyczno-dekoracyjnych.

Nadmienić trzeba, że każdy, kto chce kształcić się na artystę malarza powinien bezwarunkowo zacząć od nauki rzemiosła malarskiego, nie tylko ze względu na t, że żaden artysta malarz nie może obejść się bez znajomości podstaw rzemiosła, ale również w tym celu, aby mieć otwartą drogę do rzemiosła wówczas, gdy praca artystyczna nie da oczekiwanych wyników. Z powyższych względów niektóre akademie sztuk pięknych i szkoły przemysłowo-artystyczne wymagają od kandydatów uprzedniej nauki odpowiedniego rzemiosła.

Możliwości zarobkowe w rzemiośle malarskim są naturalnie zależne w pierwszym rzędzie od ogólnego położenia gospodarczego kraju, a w szczególności od ruchu budowlanego.

W przeciwieństwie do innych rzemiosł, na przykład do lakiernictwa, mechanizacja zrobiła w malarstwie małe postępy. Technika natryskowa nie może usunąć starego sposobu malowania pendzlem, ponieważ okazała się w malarstwie niepraktyczną.

Dotkliwe straty przejściowo wyrządziła rzemiosłu malarskiemu współczesna tendencja do unikania zbędnych ozdób i zgodny z duchem czasu nacisk na rzeczowość. Jednakże z tą właśnie prostotą stylu współczesnego i z dążeniem do rzeczowości wiąże się znaczne podwyższenie wymagań w zakresie jakości wykonania i doskonałości techniki, co pozwala mieć nadzieję na rozkwit rzemiosła malarskiego w najbliższej przyszłości. Rzecz prosta, że niezbędnym warunkiem tego rozkwitu jest troskliwy dobór materiału terminatorskiego i staranne wykształcenie młodego pokolenia malarzy. Cechy niemieckie zwróciły na to obecnie szczególną uwagę.

Wyższe wymagania stawiane kandydatom na egzaminach kwalifikacyjnych przyczynić się mają do selekcji i odrzucenia jednostek niepowołanych, nietylko w interesie rzemiosła, ale też dla ich własnego dobra.

Rzemiosło malarskie może zapewnić dobrobyt i dać zadowolenie tym, którzy posiadają odpowiednie warunki umysłowe i fizyczne. Stanowi ono jeden z nielicznych zawodów, które do dziś zachowały czysto rzemieślniczy charakter i zachowają go w przyszłości. Po za godnością właściwą każdej pracy rzemieślniczej, malarstwo posiada jeszcze wartość szczególną, dzięki roli kulturalnej, jaką odgrywa w życiu społeczeństwa. Wnosi ono radość i pogodę, barwami rozprasza szarzyznę codziennego życia, i czyni je piękniejszem.

*

Zawód malarza szyldowego*) lub napisowego stanowi specjalną gałąź rzemiosła malarskiego, która rozwinęła się pomyślnie dzięki znacznemu zapotrzebowaniu na szyldy czy to metalowe, czy malowane na szkle, czy też bezpośrednio na tynku.

Opanowanie różnych typów pisma (antykwa, fraktura, blok i t. p.) jest niezbędne w tej gałęzi rzemiosła malarskiego. Rozmieszczenie liter, słów i zdań na danej płaszczyźnie stanowi często poważne trudności, podobne do tych z jakimi spotyka się zecer w drukarni.

Malarz dumny jest, gdy wykonana praca wygląda tak, jak gdyby napis był drukowany. Przecież zadaniem malarza szyldowego jest nadzwyczajna dokładność w wykonaniu każdej litery i harmonijna kompozycja całości. Praca ta wymaga ponadto dobrej znajomości ortografii, ponieważ trzeba wykonywać często długie teksty reklamowe, obwieszczenia i t. p.

Malarz szyldowy musi znać dokładnie farby pod względem optycznym i chemicznym, szyld powinien bowiem nietylko działać skutecznie i być pięknym, ale też być odpornym na wpływy atmosferyczne i działanie światła.

Współpraca malarza szyldowego niezbędna jest w architekturze, przy urządzaniu wystaw, przy instalacji reklamy świetlnej i t. d.

Znaczenie tego zawodu uwydatni się, gdy uprzytomnimy sobie, jak wielki wpływ mają szyldy w ich masie i różnorodności na estetykę miast.

H. J.

*) Według artykułu „Der Schildermaler“ Fr. Rettera.

BEZPŁATNA CZYTELNIA

KSIĄŻEK I CZASOPISM ZAWODOWYCH

CHMIELNA 52, DAWN. MUZEUM RZEMIOSŁ I SZTUKI STOSOWANEJ W WARSZAWIE

otwarta jest codziennie od godz. 10 do 14 i od godz. 17 do 19; w niedzielę od godz. 11 do 14.

Biblioteka zawiera około 6.000 tomów. Duży wybór **podręczników** i wzorów dla rzemieślników różnych zawodów. Czasopisma krajowe i zagraniczne.

ADRES INSTYTUTU: WARSZAWA, CHMIELNA 52, TELEFON 6-73-38.

„Biuletyn“ dołączany jest bezpłatnie do każdego numeru „Rzemiosła“, organu Związku Izb Rzemieślniczych R. P. Numer pojedyńczy „Biuletynu“ kosztuje 10 gr.

Wydawca: Instytut Naukowy Rzemieślniczy Imienia Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego. **Redaktor:** Henryk Juszkiewicz.

Zakł. Graf. „Polska Zjednoczona“, Warszawa, Nowolipie 2. Tel. 11-40-45.